

ESPAI D'OPINIONS**Nº166**
Maig 2012**Maria Lluïsa Dubon Pretus****Consellera al Consell de
Mallorca (PSIB-PSOE)**

ÉS NECESSARI MODIFICAR EL PLA TERRITORIAL INSULAR DE MENORCA?

Llegia, ja fa uns dies, una notícia apareguda en el Diari de Menorca, del diumenge 22 d'abril, en la qual el Conseller insular d'Ordenació del Territori, Cristòfol Huguet, argumentava la necessitat de modificar el PTI pel període transcorregut i pels canvis econòmics que s'han produït en aquest temps.

La veritat és que els dos arguments tenen una certa base real, ja que efectivament la primavera del 2013 hauran transcorregut deu anys des de l'aprovació definitiva d'aquest Pla i també és cert que s'han produït canvis en l'economia menorquina en aquest període, però intentaré analitzar el perquè dic solament "certa base real" i argumentar, també, la no necessitat de canviar-lo.

En primer lloc vull fer esment a la primera qüestió, els deu anys transcorreguts. Tots els que hem treballat amb planejament sabem que no s'ha vist mai en cap planejament, com a mínim jo no en tenc coneixement, avançar-se a aquest horitzó. L'actuació normal seria que a partir de la data de referència proposada, primavera de 2013, a partir de l'avaluació continua que s'ha fet dels indicadors que el mateix Pla te prevists - l'OBSAM n'ha fet el seguiment anual - i de les anàlisis que se proposin, se pogués treure un diagnòstic objectiu de com ha evolucionat el Pla i a partir d'aquí decidir –amb el màxim de participació ciutadana possible- quins són els canvis necessaris, si és que aquests s'han plantejat com a convenientes en el diagnòstic final que s'obtingui.

Els planificadors que treballen en urbanisme i ordenació del territori saben que un pla tindrà una durada pertinent mentre serveixi a la societat. Per tant la clau no està en el període de referència, que és solament això, una referència, sinó en les necessitats noves que s'han plantejat, si la nova realitat econòmica que s'ha dibuixat ha deixat o no el PTI com a pertinent.

A més la "necessitat" de revisió podria ser deguda a que un planejament que proposa una contenció del creixement, focalitzada a uns àmbits concrets, com

després assenyalarem, se pogués trobar desbordat pels requeriments de la població actual, d'aquí que se proposi un període de temps com a referència. L'evolució recent - darrers deu anys - experimentada per l'illa de Menorca ha estat prou dinàmica als primers anys i s'ha reduït als darrers, coincidint amb la crisi econòmica. En qualsevol cas no s'han esgotat els creixements que el Pla havia previst, tant si s'observen les necessitats de la població resident, com si s'observen les necessitats de la demanda turística.

Anem ara a abordar la segona de les qüestions que planteja el Conseller, els canvis que, efectivament, s'han produït en aquests darrers deu anys a l'economia menorquina.

En primer lloc recordem que Menorca el anys setanta partia d'una economia diversificada i que el turisme havia anat penetrant a Menorca en certa timidesa, si comparem amb les illes veïnes. Els diferents períodes de crisi, que des d'aquell moment s'han travessat, que han estat diversos, han anat conduint a l'illa de cada vegada més cap a un monocultiu turístic, que ens ha apropat més al model econòmic de la resta de les Illes Balears.

Però la qüestió és que el turisme ha experimentat canvis molt notables en aquests darrers deu anys, s'ha passat d'un turisme de masses, que s'organitzava mitjançant touoperadors, que contractaven llits i places d'avió, a un turisme molt més complex, on conviuen diferents modalitats. Ha irromput el turisme de baix cost, s'ha fan més viatges de curta durada i el turista vol escollir amb més precisió el tipus d'allotjament i el preu de la destinació. Això implica disposar d'unes comunicacions àgils i econòmiques i aquesta ha estat la gran dificultat que s'ha trobat l'illa de Menorca, la més aïllada de la Mediterrània Occidental.

El turisme de baix cost, el que s'ha anat imposant els darrers anys, s'ha trobat en serioses dificultats per arribar a Menorca i el turisme convencional ha disminuït considerablement, solament se manté en temporada alta, la qual cosa genera que l'estacionalitat se vagi accentuant de cada vegada més. Segons l'Indicador de Pressió Humana que elabora l'Institut d'Estadística de les Illes Balears -Ibestat- per a cada una de les illes, mostra que Menorca presenta la màxima estacionalitat (IBESTAT, Notícies, Indicador de Pressió Humana -IPH- 2011)

http://www.ibestat.es/ibestat/page?o=/content/noticias/ca/IPH_ANUAL_2011.xml&p=noticia&lang=ca

De cada vegada s'aprofiten pitjor totes les instal·lacions turístiques de l'illa i, fins i tot, les infraestructures que hi estan associades. Aquests canvis en el turisme, que venen a coincidir amb el canvi de segle, han estat especialment perjudicials per Menorca. Mallorca presenta un potencial molt diferent, la població resident se situa a prop del milió de persones i això permet unes comunicacions molt més eficients i Eivissa presenta una situació també diferent, més pròxima a la Península, amb millors connexions marítimes i a amb un potencial turístic superior al de Menorca, que han permès que aquestes illes hagin mantingut unes xifres turístiques més elevades, però que no necessàriament s'han de traduir en bondats de la situació, ja que l'illa

d'Eivissa, la més comparable amb Menorca per les seves dimensions, presenta uns indicadors menys favorables que Menorca (OBSAM, Sistema d'Indicadors del Pla Territorial Insular. Informe 2010, <http://www.obsam.cat/sistemes-indicadors/PTI-2010.pdf>) Concretament, en el darrer informe publicat, s'indica que la *taxa d'atur* és més elevada en aquesta illa que la de Menorca i que la *taxa d'estabilitat laboral de la nova ocupació*, pel període 2005-2010, és també pitjor a Eivissa i a Mallorca, que a Menorca.

No oblidem tampoc que les circumstàncies generals que acompanyen aquesta crisi. La manca de disponibilitat econòmica de les persones i un excés d'oferta han incidit també amb força sobre la returada de la construcció, però aquesta no és deguda a les limitacions del PTI, ni dels planejaments municipals, sinó que s'emmarca dins la coïuntura general que s'està vivint, que en aquest cas no presenta diferències substancials amb les altres Illes, ni amb la resta de zones costeres de la Mediterrània, encara que a Menorca els efectes negatius d'un escalfament molt fort, entre el 2003 i el 2008, poden haver estat menors, gràcies a algunes de les mesures de programació dels creixements adoptades pel PTI, que varen aconseguir que, per exemple, la dinàmica econòmica dels anys més dinàmics no generés un increment poblacional tant desbocat, que després s'ha mostrat com un problema greu en l'ocupació, en els moments de màxima contracció econòmica.

Per tant és cert que s'està travessant una crisi important, però la peça o peces que l'han desencadenat les hem de cercar en factors externs al Pla Territorial. Des del Partit Popular s'ha llençat la idea, que ha calat entre la població menorquina de que els mals de l'economia de Menorca provenen del Pla Territorial i que, únicament amb la seva modificació sortirem de la crisi.

Convé repassar de manera sintètica els eixos d'aquest Pla: redueix el sostre de creixement que preveien per a Menorca les Directrius d'Ordenació Territorial - aprovades l'any 1999-, delimita els creixements de les zones turístiques, posant unes limitacions quant a la densificació, ja que no permet plurifamiliars a la costa i aposta pel turisme hoteler, front al residencial. D'altra banda, deixa un marge de creixement als nuclis tradicionals de l'illa i preveu que se completin els equipaments i les infraestructures necessaris. Com a punt més significatiu, preserva el camp, reservant-lo als usos que li són propis: agricultura, ramaderia i explotació forestal. Crea una vertadera xarxa d'espais naturals, per això crea una figura: les ANIT, àrees naturals d'interès territorial, que juntament amb les ANEI, àrees naturals d'interès especial, aquestes creades per les directrius d'Ordenació Territorial, que se complementen amb les zones d'aprofitament agrícola i ramader, que permet mantenir la retícula tant característica del paisatge del camp menorquí, que forma part del valor turístic bàsic de Menorca. Amb aquest Pla Territorial se garanteix l'equilibri territorial de Menorca, s'evita que el procés d'elevat consum de territori se perllongui en el temps, mentre que se garanteix territorialment que la població menorquina pugui desenvolupar la seva activitat econòmica, deixant un marge considerable al turisme.

Davant la situació econòmica que s'està patint el governants actuals han adoptat la decisió d'accelerar l'economia al preu que sigui, prescindint completament de si les decisions que s'adopten són adequades pel futur de les

nostres Illes, únicament interessa l'horitzó immediat. Des del Govern Balear s'estan tramitant actualment dues lleis que hipotecaran el nostre futur. La nova *Llei del Turisme* i la *Llei de mesures urgents per a l'ordenació urbanística sostenible*, que el que faran serà continuar amb el model desenvolupista dels anys seixanta, la tècnica de la *terra cremada* -anar deixant espais degradats per colonitzar-ne de nous- i així consumir i degradar més el nostre territori, que és precisament el **valor turístic bàsic**, com deia en Antoni Tarabini en el DM del 27 de juny del 2011.

Des del Consell de Menorca han "aconseguit" que s'inclogui dins la futura *Llei de mesures urgents per a l'ordenació urbanística sostenible* una figura fins ara inexistent: una *norma territorial transitòria* – NTT -, que és una verdadera bomba de rellotgeria, que permetrà desactivar, des del Consell de Menorca i per un temps no determinat per llei, aquells articles del PTI que se considerin no oportuns i així tenir mans lliures per fer el que es vulgui i deixar que el model territorial que s'està imposat des del Parlament no trobi obstacles a Menorca i pugui destruir tot el procés diferencial que, fins a dia d'avui, havia tingut aquesta illa. El pretext és estudiar les "necessàries" modificacions del PTI, però en sentit invers del que fan les *normes territorials cautelars*, que obliguen a aturar, mentre se decideix el nou planejament. Aquí se tracta de tirar endavant tot allò que no se podia fer, mentre discutim i pensam que se vol pel futur de l'Illa. A més una norma d'aquestes característiques, ni tan sols acotada en el temps, pot ser l'excusa perfecte per posar en marxa una suposada modificació del Pla Territorial, intentant posar d'acord les diferents opinions i, mentre se discuteix, se van desfent, dia a dia, totes les fites que Menorca havia aconseguit.

S'està desfent via llei totes les conquestes territorials que ens diferenciaven a les Illes Balears dels territoris més urbanitzats i degradats de la Mediterrània. La modificació innecessària del Pla Territorial, que s'hauria d'haver fet des de Menorca i amb la màxima concertació social, s'està desfent amb una norma prèvia, feta d'esquena dels menorquins, que deixa el PTI com simple paper banyat.

En realitat aquesta necessitat de canvi del Pla Territorial que veu el Partit Popular l'hem d'emmarcar dins el conjunt de la política que està fent aquest Govern, aprofitar la crisi econòmica per destruir tot allò de bo que s'havia aconseguit, també en els temes territorials.